

March for Water – årets viktigaste uppdrag

Vi ska gå minst 771 miljoner steg runt jorden, lika många steg som det finns människor utan tillgång till rent vatten. Vi ska ta oss till olika länder och lära oss om barnen som bor där. Vi ska lära oss om våra globala mål och om rättigheten till rent vatten, toaletter och hygien.

Barns rätt till rent vatten, toaletter, hygien, hälsa, skola och trygghet är bland de viktigaste uppdrag som finns och ni som skola kan vara med och bidra! Här får era elever möjlighet att utföra uppdrag som både stärker deras och andra barns rättigheter.

NÄR: Från den 1 – 31 mars. Då ska vi ut och aktivera oss, registrera steg och samla in pengar.

VAR: I hela Sverige.

HUR: Samla steg på det sätt som passar er bäst! Spring, cykla, simma, rulla stol, gå tipspromenad eller vad som helst som aktiverar. Skaffa supportrar som bidrar med en slant och rapportera in era steg i vår app som finns på Appstore eller Google Play.

KOM IGÅNG: Det är enkelt att ladda ner appen, det kan man göra var man än befinner sig och det kostar inget att vara med, sök efter WaterAid eller March for Water.

På insamling.wateraid.se kan ni starta en insamling under projektet "March for Water 2023".

WaterAid/Eliza Powell

March for Water 2023

- för att flickor och kvinnor ska komma längre än till ett smutsigt vattenhåll

Syftet med det här materialet är att få barn att lära sig mer om mänskliga rättigheter och om barns och ungas olika levnadsvillkor. Målet är att väcka en önskan om att göra skillnad, förslagsvis genom att engagera sig och samla in pengar så att kvinnor och flickor kan gå i skolan, utbilda sig och få ett arbete i stället för att gå i timmar varje dag för att hämta vatten som är så smutsigt att det inte ens går att dricka.

Om nio år ska målen i Agenda 2030 vara uppfyllda – ett arbete som dessvärre är utmanande, delvis på grund av coronapandemin. En pandemi som har drabbat oss alla runt om i världen på olika sätt, inte minst barn i fattigare delar av världen och deras rättigheter till hälsa, skola och trygghet. Det måste vi uppmärksamma! Materialet fungerar utmärkt att använda både i skolan och i olika barngrupper i föreningar och organisationer.

Om utbildningsmaterialet

Det finns olika teman i det här materialet. Varje tema är fristående och tar olika lång tid att genomföra. Varje tema innehåller olika uppgifter. Det går bra att enbart välja ett eller några. Se alltså det här som ett smörgåsbord där ni plockar det som passar just er i mån av tid, nivå och intresse.

Materialet passar utmärkt när ni arbetar med Agenda 2030, och mänskliga rättigheter.

Kopplingar till läroplanen finns på sista sidan i materialet. Detta är ett utbildningsmaterial för barn från 6 år.

Allmänna tips till dig som leder arbetet

I handledningen finns diskussionsuppgifter och uppgifter att undersöka och ta reda på mer. Arbetssätt och redovisningsformer kan varieras på många olika sätt, muntliga och skriftliga, diskussioner, ppt-presentationer, planscher, forumteater, 4-hörnsövningar, etc. I värderingsövningar tränas eleverna i att formulera sina åsikter, att våga stå för de åsikter man har och att lyssna på andra. Se till att avsätta mycket tid vid både diskussions- och värderingsövningar, så att ni inte behöver bryta en diskussion mitt i. När

eleverna diskuterar med varandra kan det vara bra att till exempel dela ut roller och åsikter, så att de inte behöver avslöja vad de själva tycker eller skaffa sig en åsikt om de inte har någon. Målet är förstås att få alla att vara aktiva. Det kan vara bra att du som leder arbetet går runt och lyssnar på eleverna under tiden, ofta kan de komma in på stora frågor som de kan behöva hjälp med.

Några olika sätt att diskutera tillsammans kan vara:

- EPA-modellen, det vill säga först tänka Enskilt, sedan prata ihop sig i Par och till sist prata Alla i gruppen.
- Fyra Hörn där olika hörn i rummet motsvarar olika åsikter där eleverna kan ställa sig. Ett alternativ till den är att eleverna ställer sig längs en tänkt linje som kan gå från till exempel "helt emot" till "absolut för" ett visst påstående.
- Exit tickets är ett sätt att avsluta lektionen eller momentet där eleverna enskilt skriver ner några tankar om vad de lärt sig, kommit att tänka på och känt under lektionen. Vad var bra? Var det något som inte var bra eller som eleven inte förstod? Vad tror eller vill eleven att ni arbetar med under nästa lektion om det här temat? Detta kan göras anonymt och du som lärare kan knyta an till dessa exittickets vid nästa lektionstillfälle för att vidareutveckla och fördjupa temat utifrån elevernas tankar. Detta går även att göra muntligt i helgrupp förstås.

TÄNK PÅ: I gruppen finns sannolikt barn som är utsatta på olika sätt eller som har traumatiska erfarenheter. Det kan till exempel handla om fattigdom, missbruk, flykt eller väntan på asyl. Tvinga därför ingen att prata och var uppmärksam på om någon verkar tycka att övningen är jobbig. Gå runt och lyssna när deltagarna samtalar i grupperna. Försök se till så att alla som vill får komma till tals och poängtera gärna hur viktigt det är att lyssna på varandra. Titta gärna på programmen i UR-play innan eleverna tar del av dem; många av dem innehåller starka bilder och berättelser. Du känner din grupp bäst och vet hur du ska gå till väga och hur du ska använda materialet på bästa sätt.

Uppgifter

1

Meena bor i en by i Nepal

15-åriga Meena bor i en by i Siraha-distriktet i Nepal. Området ligger som ett bälte av sumpiga gräsmarker strax söder om Himalaya. Tillgången till rent vatten och toaletter är mycket dålig i regionen.

Tillvaron har förändrats till det bättre sedan hennes by fick rent vatten. Hon berättar om hur det var innan, när hon fick ägna många timmar varje dag åt att hämta vatten.

"Varje dag var jag tvungen att hämta vatten 3-4 gånger, så jag spenderade cirka fyra timmar dagligen på att hämta vatten. Det gjorde att jag inte hann till skolan i tid. Ibland kunde jag inte gå i skolan alls på grund av vattenkön. För att försöka hänga med i skolan skrev jag av mina kompisars anteckningar från lektionerna men ibland var det svårt att förstå. Lärarna brukade fråga mig varför jag var sen. Jag mådde dåligt och kunde inte förklara orsaken till förseningen så jag brukade hålla tyst. Jag tänkte att de inte skulle förstå.

Eftersom det fanns väldigt lite vatten hemma, var jag tvungen att gå till floden för

att ta tvätta mig och mina kläder. När jag inte kunde hålla mig ren ordentligt blev jag sjuk. Jag fick ofta diarré och ont i magen. Ett annat problem var att det var pinsamt att tvätta sig i floden som är en öppen plats. Jag brukade vara försiktig om det var pojkar i närheten. När jag gick till floden för att tvätta mig gick jag inte ensam utan med mina vänner. Hade det funnits tillräckligt med vatten hemma hade jag aldrig gått till floden för att bada och tvätta kläder."

Numera finns det en vattenkran i närheten av Meenas hem, där hon kan hämta rent vatten när hon behöver det.

"Jämfört med tidigare har livet förändrats mycket tack vare att jag nu har tillgång till vatten. Det allra bästa är att jag inte behöver hämta vatten längre och att jag sparar all den tid jag förut la på att göra det. Vattenkranen ligger precis bredvid mitt hus och jag kan gå dit när jag vill. Jag behöver inte gå till floden för att tvätta mig och mina kläder. Jag känner mig väldigt trygg när jag tvättar mig hemma. Det är mycket lättare att ha en god personlig hygien nu. Det är enkelt att hålla sig ren, att tvätta kläder, tvätta händerna och städa toaletten. Toaletten är renare än någonsin! Jag behöver inte förvara vatten i kannor hemma längre. Nu kan jag lägga mer tid på mina studier och jag hinner i tid till skolan. Jag tror att jag kommer kunna få bra poäng i slutprovet i skolan. Att ha rent dricksvatten nära hemma har så många fördelar."

WaterAid/Mani Karmacharya

Exempel på diskussionsfrågor:

1. Var bor Meena och hur har de det med vatten och toaletter?
2. Hur ofta behövde hon gå och hämta vatten och hur lång tid tog det?
3. Hur gjorde Meena för att hänga med i skolan?
4. Varför gick Meena till floden?
5. Varför tyckte hon att det jobbigt att vara vid floden? Vad skulle du ha känt om du behövde gå och tvätta dig i en sjö eller flod där alla kan se dig?
6. Hur har livet förbättrats för Meena nu när byn har tillgång till rent vatten och toaletter?
7. Om du och din familj skulle behöva hämta vatten i hinkar varje dag, hur tror du att det skulle påverka dig?
8. Hur mycket vatten tror du att du och din familj använder varje dag?
9. Vad använder ni vattnet till?

Sist i detta dokument finns kort information om vattenanvändning i Sverige för referens.

Globala mål i sikte

År 2015 godtog FN:s medlemsländer "Agenda 2030", en ambitiös plan som fokuserar på att uppnå fyra saker: Att avskaffa extrem fattigdom, att minska ojämlikheter, att främja fred och att lösa klimatkrisen. För att nå dit tog man fram 17 mål, de "Globala målen för hållbar utveckling". Serien fokuserar på dessa mål, vad de betyder och vilka insatser som görs för att nå dem. <https://urplay.se/serie/216079-globala-mal-i-sikte> Längd 18 x 3 min.

UR har gjort tv- och radioprogrammen som flera av övningarna utgår ifrån. Programmen kan du se helt gratis på urplay.se

2 De globala målen Agenda 2030

De globala målen är en överenskommelse som världens länder antagit för hållbar utveckling i världen och som ska uppnås till år 2030. Agenda 2030 innehåller 17 olika mål för att uppnå social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet. Det här temat handlar om världens länders ambition att avskaffa extrem fattigdom, att minska ojämlikheter och orättvisor i världen, att främja fred och rättvisa och att lösa klimatkrisen.

Uppgift 2A, Globala mål för en hållbar utveckling

Titta tillsammans på Om globala målen för hållbar utveckling avsnitt 18 i serien Globala mål i sikte på UR Play.

Exempel på diskussionsfrågor:

1. Vad innebär global?
2. Vad är FN?
3. Vad betyder hållbar utveckling?
4. Vad är de globala målen? Hur många är de?
5. Ge exempel på några olika globala mål. Försök också att ange om exemplen handlar om miljömässig, social eller ekonomisk hållbar utveckling.

Uppgift 2B, 17 mål som ska uppnås till år 2030

Dela eller lotta ut varsitt av de 17 målen till eleverna. Du kan välja ut de som känns mest relevanta, det viktigaste målet för WaterAid är mål 6, rent vatten och sanitet för alla. Eleverna kan också arbeta i par eller i grupp. Du kan ladda ner affischen, kopiera och klippa isär målen och använda som lotter på <https://www.globalamalen.se/wp-content/uploads/2016/05/karta-globala-malen-a3.pdf>

Låt eleverna besvara frågorna nedan. De kan ta reda på mer om sitt mål till exempel genom att titta på avsnittet om deras mål i serien *Globala mål i sikte*.

1. Vad visar bilden över ditt mål? Hur kan man se vad målet handlar om på bilden?
2. Vad tar filmen upp om ditt mål?
3. Vad kan du göra för att uppnå ditt mål? Ge några olika förslag.

Efteråt kan eleverna redovisa vad de har kommit fram till för varandra i helklass med utgångspunkt i sin bild. Avsluta med en diskussion i klassen.

Exempel på diskussionsfrågor:

1. Är målen möjliga att uppnå till år 2030? Varför/varför inte?
2. Finns det något mål som måste lösas före ett annat, tror de?
3. Vilket tycker de själva är det viktigaste målet?

3 Hur gör vi skillnad?

1. Ett känt uttryck är "Ingen kan göra allt, men alla kan göra något." Det har använts av många olika organisationer och personer. Vissa människor kan ensamma påverka väldigt mycket, till exempel Malala och Greta. Men vad kan ni göra? Var och en av er? Hur skulle ni kunna och vilja göra skillnad? Försök komma på flera förslag som känns möjliga och lockande.
2. Gör en egen insamling! Det finns många olika sätt att samla in pengar! Ett bra exempel är WaterAids kampanj March for Water där man genom att aktivera sig på olika sätt och sen regga sina steg i March for Waters app tillsammans med alla andra som är med ska ta sig runt jorden både kunskapsmässigt och fysiskt. Den kan ni läsa mer om på www.wateraid.se

I nästa stycke får ni tips på hur ni kan arbeta med ett eget projekt i klassen eller gruppen. Diskutera i klassen vad de skulle kunna göra för olika slags insamlingar.

Exempel på diskussionsfrågor:

1. Vart ska pengarna gå och varför?
2. Hur mycket ska ni ha som mål att samla in?
3. Vad ska ni göra för att samla in pengar?
4. Finns det något som skulle kunna gå fel? Hur ska ni göra för att undvika det?
5. När ska projektet genomföras?

Låt eleverna genomföra projektet som ett eget arbete, antingen på fritiden om det är okej för föräldrarna, som temadag i skolan eller under lektionstid. Ni kan också låta klassen rösta mellan de olika förslag som kommit fram. Det vinnande förslaget arbetar hela klassen med tillsammans. Det är viktigt att eleverna får arbeta med sitt projekt under en sammanhållen tid, så att det inte blir hattigt där uppstart och avslut av lektioner tar allt för mycket tid. Låt insamlingsperioden ta cirka två veckor totalt. När projekten är genomförda är det dags att utvärdera projekten, i grupp eller tillsammans, utifrån rubrikerna i projektplanen ovan. Gick det som de trodde och planerade? Vad räcker pengarna till? Gå in på www.wateraid.se och se vad pengarna räcker till. Återkoppla till de globala målen. Vilka rättigheter har stärkts av ert arbete? Gör nu en tipslista tillsammans utifrån de erfarenheter de olika grupperna gjort. Vad kan det vara bra att tänka på till nästa gång ni genomför något liknande? Skriv listan i punktform och gör en snygg layout. Dela gärna tipslistan med andra.

Kopplingar till Lgr11

Det finns förstås mycket stöd för att arbeta med ojämlikhet och mänskliga rättigheter i Lgr11. I kapitlet om skolans värdegrund står det att utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och för grundläggande demokratiska värderingar. Eleverna ska även få kunskap om Agenda 2030.

Skolans mål är att "varje elev ska kunna göra medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper om demokrati och mänskliga rättigheter, respekterar andra människors egenvärde, tar avstånd från förtryck och kränkande behandling och medverkar till att hjälpa andra människor. Att eleverna kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa inför ögonen." (Lgr11, kap 2, Normer och värden.)

All undervisning ska genomsyras av fyra perspektiv; ett historiskt, ett etiskt, ett internationellt och ett miljöperspektiv. Att arbeta med barnfattigdom och barns utsatthet uppfyller alla dessa perspektiv och de är beaktade i det här materialet. Barns livsvillkor i världen är ett tema som man väl kan arbeta ämnesövergripande med, men det ligger kanske allra närmast innehållet i de samhällsorienterande ämnena. Att använda tillgång till vatten, sanitet och hygien och hållbarhetsmål nr 6 som case kan förhoppningsvis göra diskussionen mer konkret.

Kort fakta om vattenanvändning i Sverige

Enligt branschorganisationen Svenskt Vatten förbrukar vi i genomsnitt 140 liter vatten per person och dygn i svenska hushåll.

De 140 litrarna fördelas ungefär:

- 60 liter för personlig hygien.
- 30 liter för toalettpolning.
- 15 liter för disk.
- 15 liter för tvätt.
- 10 liter för mat och dryck.
- 10 liter övrigt.

Kontakta WaterAid

Om ni har frågor eller kommentarer kring detta material kan ni kontakta Ankie Sahlin på WaterAid. Skicka ett e-postmeddelande till adrienne.collin@wateraid.se eller besök www.wateraid.se för att söka efter mer information.